

عنوان مقاله:

درنگی بر مفهوم عشق در مجالس العشاق

محل انتشار:

دو فصلنامه پژوهشهای ادب عرفانی (گهر گویا)، دوره 16، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

مهدی بیلاقی - ادبیات فارسی، ادبیات و علوم انسانی، فردوسی مشهد، ایران

سید مهدی زرقانی - استاد زبان و ادبیات فارسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: مجالس العشاق (تالیف ۹۰۹ ق.) یکی از تذکره های مهم و کهن زبان فارسی است. تعدد دست نویس های آن، که به بیش از هشتاد نسخه می رسد، بیانگر ارزش و اهمیت آن نزد پیشینیان است. با این وصف، در میان معاصران بیشتر به سبب محتوای نامتعارف آن و انتساب عشق مجازی به اولیا و بزرگان عرفان نقدهایی بر آن نوشته شده است. روش: هدف ما در این مقاله ارائه نظریه عشق در مجالس العشاق با تمسک به رویکردی تحلیلی و متن محور و گوشه چشمی به متغیرهای برون متنی خواهد بود. در کانون ادبی عرفانی هرات قرن نهم، دو جریان مرتبط با عشق وجود داشته است؛ نخست، جریانی که ناظر بر انحراف جنسی و انحطاط اخلاقی است و غالباً در جهان بیرون از متن جریان داشته است و ما برای نامیدن آن از استعاره جریان سیاه عشق مجازی بهره می بریم و دیگر جریانی که عمدتاً در جهان متن دیده می شود و ناظر بر عشق به زیبایی و صور جمال الهی است. ما برای نامیدن این جریان از استعاره عشق مجازی سفید بهره گرفتیم. یافته ها و نتایج: این تحقیق نشان می دهد نظریه عشقی مجالس العشاق، از نوع جمال شناسی الهی و عشق ورزی به آن جمال در آینه صور زیباست؛ اما مفصل بندی نادرست این جریان عشقی و آمیختن آن با انحراف های جنسی که در جهان خارج از متن متداول بوده، سبب شده است در ذهن پژوهشگران تصور نادرستی از این کتاب ارجمند شکل بگیرد. مسئله اصلی مقاله حاضر به چالش کشیدن همین ذهنیت های افراطی و تفریطی است.

کلمات کلیدی:

مجالس العشاق، نظریه عشق، عشق الهی، جمال شناسی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1633465>

